

Muzeum Westerplatte i Wojny 1939 roku

Elektrownia

Scenariusz wystawy

Tytuł roboczy: *Westerplatte. Pamięć w ziemi zapisana*

Temat: Historia Westerplatte w odkryciach archeologicznych

Filip Kuczma, Adam Dziewanowski, Piotr Kalka, Wojciech Samo
Przemysław Garlicki, konsultacje: Marek Zambrzycki
Gdańsk, 31.05.2022 r.

Spis treści

Wstęp	2
Cele wystawy	3
Cele główne	3
Cele szczegółowe	3
Miejsce prezentacji wystawy	4
Hol wejściowy	4
Wysokość użytkowa	4
Główna sala ekspozycyjna	4
Wysokość użytkowa	4
Pomieszczenie stacji pomp	4
System ekspozycyjny	5
Główne założenia oraz wytyczne wystawiennicze	5
Struktura wystawy	6
Hierarchia tekstów	7
Opis sekcji	7
Sekcja A. Historia elektrowni	7
Sekcja 1. Westerplatte. Perspektywa archeologiczna	8
Sekcja 2. Bastion i kurort	8
Sekcja 3. Wojskowa Składnica Tranzytowa	9
Sekcja 4. Westerplatte: pierwsza bitwa II wojny światowej	13
Sekcja 5. Piętno obozu	19
Minimmediateka	22
Multimedialna mapa	23
Wytyczne konserwatorskie	23

Ryc. 1. Budynek elektrowni na Westerplatte. Stan obecny, fot. MIIWŚ

Tytuł wystawy:

Westerplatte. Pamięć w ziemi zapisana

Wstęp

Badania archeologiczne na Westerplatte prowadzone przez Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku (MIIWŚ) to pierwsze kompleksowe prace wykopaliskowe w historii półwyspu. Do 2021 r. Muzeum szczegółowo przebadło obszar o powierzchni niemalże 5 tys. m². W trakcie prac odkryto i udokumentowano m.in. relikty wartowni nr 5, willi oficerskiej, starych koszar, budynku administracyjnego, kasyna podoficerskiego, a także budynku gospodarstwa rolnego Mikołajewo.

Dzięki zlokalizowaniu i przebadaniu wielu lejów po bombach lotniczych i pociskach artyleryjskich znacząco poszerzono wiedzę o przebiegu walk i rozmiarach zniszczeń budynków i infrastruktury Wojskowej Składnicy Tranzytowej (WST). Ponadto odkryto kilka – nieujętych w relacjach i dokumentach – miejsc, z których obrońcy Westerplatte ostrzeliwali atakujących Niemców.

Szczególną rangę zyskało odkrycie w 2019 r. szczątków dziewięciu polskich żołnierzy. Bohaterscy obrońcy Westerplatte spoczywali w pięciu nieoznakowanych, zapomnianych od 80 lat mogiłach.

Podczas badań pozyskano ponad 50 tys. artefaktów datowanych na okres od połowy XVII do połowy XX w. Obrazują one burzliwą historię półwyspu i stanowią doskonałą ilustrację misji polskich żołnierzy na Westerplatte. Dzięki wydobytym zabytkom kolejne pokolenia Polaków otrzymały w depozyt przedmioty, które są unikatowymi pamiątkami po westerplatczykach, autentycznymi świadkami ich walki, ważnym elementem polskiego dziedzictwa narodowego.

Najcenniejsze spośród wydobytych obiektów zaprezentujemy na wystawie „Westerplatte. Pamięć w ziemi zapisana”. Ekspozycja – dzięki autentyzmowi prezentowanych muzealiów – pozwoli zwiedzającym na doświadczenie bliskiej obecności westerplatczyków, żołnierzy tak ważnych dla panteonu polskich bohaterów XX w. Nasi goście uzyskają ponadto wyjątkową okazję poznania historii miejsca, w którym rozpoczął się jeden z najbardziej katastrofalnych okresów w historii świata – II wojna światowa. W obecnych czasach, zwłaszcza w takim miejscu jak Westerplatte, należy sygnalizować potrzebę kształtowania miłości do ojczyzny, która powinna stanowić jedną z podstawowych wartości dla współcześnie żyjących, zwłaszcza młodych Polaków.

Cele wystawy

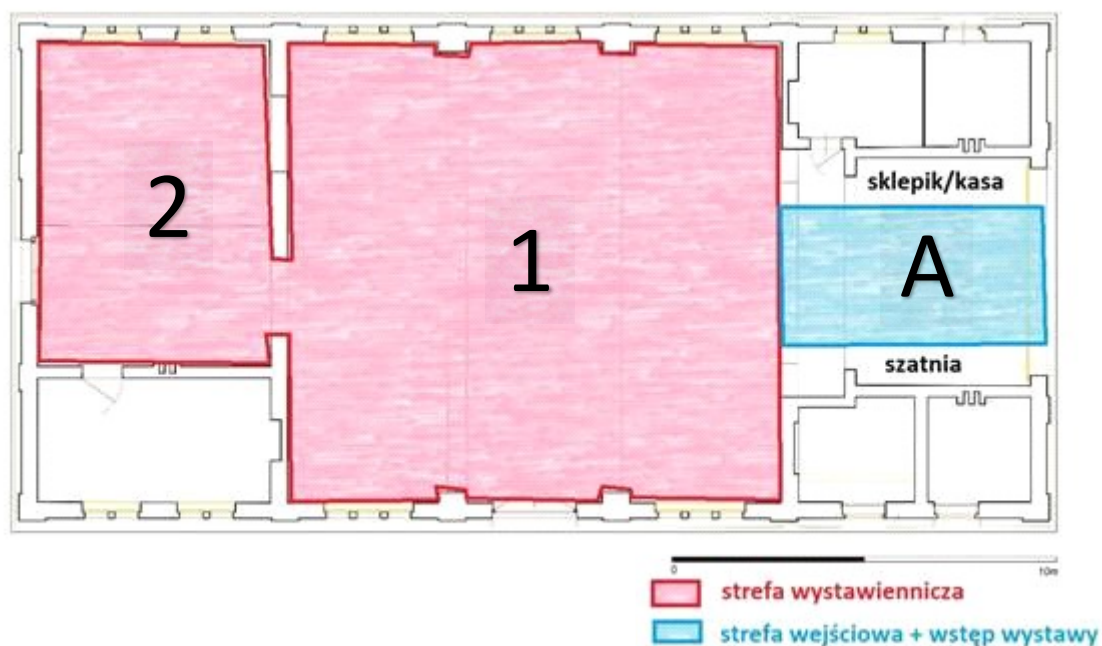
Cele główne

1. Ukazanie historii Westerplatte, ze szczególnym uwzględnieniem misji WST, która przebiegała w bardzo trudnych warunkach społeczno-politycznych;
2. Podkreślenie symbolicznego znaczenia Westerplatte jako miejsca, gdzie rozpoczęła się II wojna światowa.
3. Zaprezentowanie najciekawszych artefaktów podjętych z terenu pola bitwy na Westerplatte, wpisujących się w kontekst czasu i miejsca oraz opartych narracyjnie o autentyczny budynek, w którym powstanie wystawa.

Cele szczegółowe

1. Zaprezentowanie życia codziennego polskich żołnierzy, którzy pełnili swoją służbę w otoczeniu wrogim wobec jakichkolwiek przejawów polskości.
2. Podkreślenie niezłomności i determinacji załogi Westerplatte walczącej w osamotnieniu przez siedem dni z przeważającymi siłami wroga, postawy, która stała się symbolem bohaterstwa polskich żołnierzy broniących ojczyzny.
3. Przybliżenie historii Westerplatte od XVII w. do początku lat czterdziestych XX w., w tym uwypuklenie mniej oczywistych faktów, takich jak funkcjonowanie niemieckiego obozu przeznaczonego dla polskich więźniów cywilnych.
4. Przystosowanie przestrzeni ekspozycyjnej do potrzeb osób z dysfunkcjami (przede wszystkim ruchu, wzroku i słuchu) poprzez stworzenie odpowiedniej infrastruktury oraz oferty wystawienniczej.
5. Przedstawienie historii oraz funkcji budynku elektrowni WST na Westerplatte.

Miejsce prezentacji wystawy

Ryc. 2. Plan budynku elektrowni na Westerplatte, stan: marzec 2022

Wystawa będzie zlokalizowana w budynku dawnej elektrowni WST na Westerplatte. Część przeznaczona na wystawę to – odrestaurowane i zaaranżowane dla celów ekspozycyjnych – hala główna elektrowni oraz pomieszczenie stacji pomp.

Hol wejściowy (na powyższym planie oznaczony jako przestrzeń A)

Powierzchnia: około 27 m²;

Wysokość użytkowa: ok. 3 m (maksymalna 3,5 m – wg projektu).

Główna sala ekspozycyjna (pomieszczenie 1)

Powierzchnia: około 163 m²;

Wysokość użytkowa: do ok. 4,5 m (maksymalna 7,5 m – wg projektu).

Pomieszczenie stacji pomp (pomieszczenie 2)

Powierzchnia: około 52 m²;

Wysokość użytkowa: ok. 3 m (maksymalna 3,7 m – wg projektu).

System ekspozycyjny

Główne założenia oraz wytyczne wystawiennicze

Głównym środkiem wyrazu są eksponaty archeologiczne. Naszym celem jest stworzenie aranżacji, która uwypukli ich rangę jako autentycznych obiektów, „historycznych świadków epoki”. Temu zadaniu powinny być podporządkowane wszelkie zabiegi związane z reżyserią światłem (*lighting design*) oraz budowaniem przestrzeni. Należy nadmienić, że pozostałe środki wyrazu, takie jak teksty, grafiki, reliefy, modele, dźwięki czy materiały filmowe, mają jedynie charakter dopełniający. Ich rolą jest nadanie eksponatom właściwego kontekstu. Dlatego należy unikać sytuacji, kiedy to zabytki zostaną zdegradowane lub zagłuszone przez inne elementy. Zakładamy, że wybrana grupa fragmentarycznie zachowanych zabytków archeologicznych z sekcji 2, 3 i 4, będących pierwotnie częścią większej całości, będzie eksponowana w ramach schematycznie odtworzonych oryginalnych form (np. emblematy noszone na patchach kołnierзовych kurtek mundurowych będą prezentowane na ekspozytorach oddających kształt patchki). Elementy odtworzone mają wyraźnie odróżniać się wizualnie od fragmentów oryginalnych, np. przez zastosowanie materiałów bezbarwnych lub kolorystycznie neutralnych.

Zaprezentujemy około 300 eksponatów archeologicznych ilustrujących historię Westerplatte od XVII do połowy XX wieku.

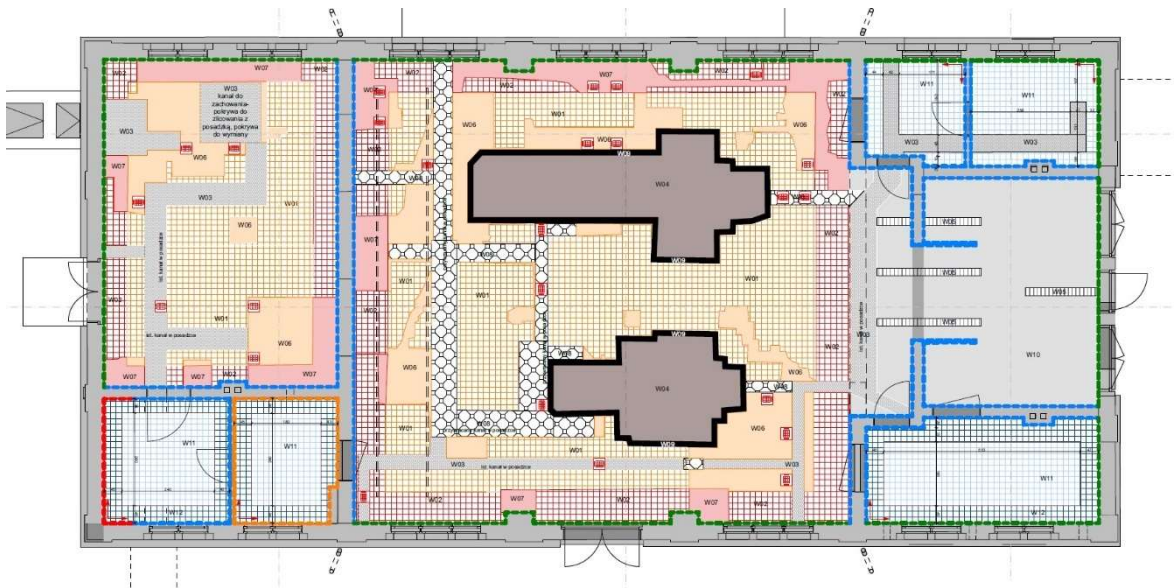
Kontekst wybranych zabytków będzie wyznaczony przez rysunki lub historyczne fotografie. Dotyczy to m.in. obiektów zachowanych fragmentarycznie (odłamki pocisków artyleryjskich/bomb lotniczych) oraz takich, których miejsce wydobywania jest szczególnie doniosłe.

Przewidujemy zaprezentowanie ośmiu wielkoformatowych wydruków archiwalnych fotografii (w rozmiarze pozwalającym ukazać naturalną wielkość przedmiotów). Na ich tle (lub w ich pobliżu) zostaną ukazane zabytki odkryte w trakcie prac wykopaliskowych, widoczne także na archiwalnych fotografiach, dzięki czemu zbudujemy szczególną relację pomiędzy autentycznym obiektem a jego historycznym obrazem.

Dodatkowo dla osób z dysfunkcjami wzroku planujemy stworzyć reliefy wybranych zabytków prezentowanych na wystawie (po jednym na sekcję). Będą one odwzorowywać eksponaty w skali 1:1. Wszystkie reliefy powinny mieć ujednolicony kolor, aby uniknąć wrażenia kopiowania lub dublowania eksponatów. Ponadto, w przestrzeni prezentującej rekonstrukcję fragmentu wnętrza wartowni nr 5 znajdują się rekonstrukcje przedmiotów.

W sekcji nr 4 planujemy zbudować krajobraz dźwiękowy na podstawie odgłosów bitwy (ostrzał okrętu „Schleswig-Holstein”, samoloty bombardujące) oraz komunikatu Polskiego Radia „Westerplatte broni się nadal”.

W procesie projektowania aranżacji należy wykorzystać kształt, jaki wyznaczyły nieistniejące już zdemontowane dieslowskie generatory prądotwórcze (obecnie są to dwa pola zaznaczone posadzką betonową – patrz rycina nr 3).

Ryc. 3. Projekt wykończenia posadzek i ścian budynku elektrowni na Westerplatte

Ważnym elementem jest projekt napisów z tytułami sekcji. Napisy usprawniają poruszanie się po wystawie oraz ułatwiają wypracowanie jej syntetycznego obrazu. Powinny być bardzo łatwe do zauważenia i zapamiętania, czytelne oraz mieć ujednolicone znaki bazowe, takie jak rozmiar i krój pisma. Najważniejszym napisem jest tytuł sekcji nr 4: „Westerplatte: pierwsza bitwa II wojny światowej”, uwypuklający Westerplatte i tworzący jednoznaczną konotację pomiędzy rozpoczęciem światowego konfliktu a miejscem, w którym on się rozpoczął. Wspomniany napis powinien znajdować się w widocznym miejscu.

Sugerujemy kolorystyczne zróżnicowanie sekcji tematycznych. Zastosowanie tego zabiegu umożliwi zwiedzającym intuicyjne oddzielenie poszczególnych sekcji wystawy.

Struktura wystawy

Sekcja A:

Historia elektrowni;

Sekcja nr 1:

Westerplatte. Perspektywa archeologiczna (wprowadzenie do wystawy);

Sekcja nr 2:

Bastion i kurort (historia Westerplatte przed powstaniem polskiej Składnicy);

Sekcja nr 3:

Wojskowa Składnica Tranzytowa;

Sekcja nr 4:

Westerplatte: pierwsza bitwa II wojny światowej;

Sekcja nr 5:

Piętno obozu;

Minimmediateka:

2–4 stanowiska do wygodnego przeglądania treści multimedialnych (praca w pozycji siedzącej);

Multimedialna mapa:

Multimedialna mapa obrazująca zmiany przestrzenne półwyspu Westerplatte. Całość powinna być wyświetlana na plastycznie wykonanym podkładzie rzeźby terenu Westerplatte z 31 sierpnia 1939 r. Takie rozwiązanie unaoczní przemiany przestrzenne półwyspu (od połowy XVII w. i formowania wysp Ost i West Platte po dzień dzisiejszy) oraz najważniejsze wydarzenia z jego historii, ze szczególnym uwzględnieniem przebiegu walk o WST w 1939 r. Forma zaproponowanych rozwiązań leżeć będzie po stronie projektanta wystawy.

Hierarchia tekstów

Teksty A – tytuły poszczególnych sekcji wystawy. Liczba znaków ze spacjami: **do 59**;

Teksty B – główne teksty prezentujące poszczególne tematy. Liczba znaków ze spacjami: **od 634 do 1846** (większość około 800);

Teksty C – podpisy zabytku bądź grup zabytków. Liczba znaków ze spacjami: **ok. 100**;

Teksty D – opisy eksponatów, grafik, fotografii. Liczba znaków ze spacjami: **od 23 do 527** (większość do 300);

Teksty WF – opis grafik wielkoformatowych. Liczba znaków ze spacjami: **od 66 do 662** (większość do 300). Możliwość prezentacji tekstu w oddaleniu od grafiki.

Opis sekcji

Sekcja A. Historia elektrowni

Temat: Prolog (historia budynku elektrowni oraz dźwigów portowych);

Lokalizacja: hol wejściowy (w tym miejscu będą także kasy biletowe i szatnia);

Prolog jest niewielką ekspozycją, w zakresie tematycznym niezależną od właściwej wystawy, ale nawiązującą do niej pod względem estetycznym.

Elementy wystawy:

- teksty opisujące funkcję i historię zabytkowego budynku oraz dźwigów portowych zasilanych przez elektrownię;
- eksponaty: trzy oryginalne elementy konstrukcji dźwigów;
- grafiki: projekt elektrowni, plan budynku, fotografia wnętrza; plan dźwigów, plan basenu amunicyjnego, zdjęcie nabrzeża.

Ekspонат wielkogabarytowy zostanie zaprezentowany w górnej części ściany oddzielającej przedsionek od głównej sali wystawienniczej.

Dwa pozostałe elementy dźwigów o mniejszych gabarytach będą eksponowane w gablocie. Ich tłem powinien być rysunek techniczny dźwigu zawierający oznaczenie pierwotnego położenia eksponowanych części. Gablota może być wbudowana w jedną ze ścian działowych.

Dopuszcza się wykorzystanie wielkoformatowych wydruków archiwalnych zdjęć basenu amunicyjnego z dźwigami jako materiału kontekstualizującego eksponaty.

Sekcja 1. Westerplatte. Perspektywa archeologiczna

Temat 1.1. Prolog: projekt badań archeologicznych

Cel: wprowadzenie do ekspozycji;

Elementy wystawy:

– **Film odtwarzany na ekranie wielkoformatowym (ekran nr 1.E.1.):**

Treść filmu: film ilustruje skalę i efekty badań archeologicznych prowadzonych przez Muzeum, ze szczególnym uwzględnieniem „kulis” oraz przeszkód, z jakimi musieli się zmagać archeolodzy. Przygotowanie filmu po stronie Muzeum;

– **Tekst:** lista kuratorów, współpracowników oraz partnerów instytucjonalnych.

Sekcja 2. Bastion i kurort

Temat 2.1. Wyspa

Elementy wystawy:

– **Tekst B: 2.T.1. Liczba znaków: 641;**

– **Grafika 2.T.1.1.: mapa ujścia Wisły z XVII w.**

Temat 2.2. Bastion

Elementy wystawy:

– **Tekst 2.T.2. Liczba znaków: 871;**

- **Grafika 2.T.2.1.:** mapa z drewniano-ziemnymi fortyfikacjami pruskimi;
- **Eksponaty:** militaria z okresu od XVIII w. do 1918 r. (guziki mundurowe, pociski muszkietowe, kule armatnie, znaki tożsamości i kłama od pasa pruskich żołnierzy – dwa guziki z oznaczeniami numerów kompanii prezentowane na ekspozytorach w kształcie naramiennika pruskiego żołnierza).

Temat 2.3. Kurort

Elementy wystawy:

- **Grafika wielkoformatowa 2.W.1.:** pocztówka przedstawiająca Kurhaus na początku XX w.;
- **Eksponat prezentowany (zawieszony?) z grafiką 2.W.1.:** fragment ozdobnej kutej bramy – artefakt wkomponowany w tło przedstawiające wschodnią elewację budynku Kurhausu, na którym uwieczniono eksponowany element;
- **Tekst 2.T.3. Liczba znaków: 881;**
- **Eksponaty:** przedmioty związane z kurortem:
 - Grupa 1** – numizmaty: żetony uzdrowiska Westerplatte na ręczniki i spodenki kąpielowe, żeton sygnowany nazwiskiem przedostatniego dzierżawcy kurortu;
 - Grupa 2** – elementy zastawy stołowej Kurhausu: łyżeczka z sygnaturą ostatniego dzierżawcy kąpieliska, kubek, talerze i kufel do piwa z sygnaturami Kurhaus Westerplatte, butelki po napojach serwowanych w Kurhausie;
 - Grupa 3** – fajki z glinki kaolinowej (XIX/XX w.), pamiątkowy talerz z widokiem kanału portowego i nabrzeży na Westerplatte i w Nowym Porcie (XIX/XX w.);
- **Grafika 2.G.2.1. ilustrująca eksponaty grup 1, 2 i 3** – plan reliktyw Kurhausu odkrytych w trakcie badań archeologicznych;
- **Relief dla osób z dysfunkcją wzroku:** kufel z napisem Seebad Westerplatte.

Sekcja 3. Wojskowa Składnica Tranzytowa

Temat 3.1. Powstanie Składnicy

Elementy wystawy:

- **Tekst 3.T.1. Liczba znaków: 707;**

- **Grafika 3.T.1.1.:** plan Westerplatte z 1928 r. z zaznaczoną numeracją budynków Składnicy;
- **Ekspонат prezentowany z grafiką 3.T.1.1.:** emaliowana tabliczka z numerem ewidencyjnym jednego z budynków WST na Westerplatte;
- **Eksponaty:** plomby zabezpieczające materiały przesłane do Składnicy i przechowywane na jej terenie.

Temat 3.2. Załoga

Elementy wystawy:

- **Tekst 3.T.2. Liczba znaków: 737;**
- **Grafika 3.T.2.1.:** zdjęcie żołnierza oddziału wartowniczego na tle bramy z napisem Wojskowe Składy Tranzytowe na Westerplatte;
- **Eksponaty:** elementy umundurowania żołnierzy WST – orły wz. 19 noszone przez żołnierzy WST na rogatywkach garnizonowych; guziki wojskowe, szewron z munduru podoficera Marynarki Wojennej, naramiennik z płaszcza komandora podporucznika polskiej Marynarki Wojennej – naramiennik zachowany częściowo, prezentowany z wykorzystaniem ekspozytora, który ma oddać jego pierwotny kształt;
- **Relief dla osób z dysfunkcją wzroku:** orzeł czapkowy wz. 1919;
- **Grafika wielkoformatowa 3.W.1.:** żołnierze oddziału wartowniczego w rogatywkach;
- **Ekspонат prezentowany z grafiką 3.W.1.:** pozostałości rogatywki garnizonowej wz. 1935 – rogatywka prezentowana z wykorzystaniem ekspozytora, który ma oddać jej pierwotny wygląd.

Temat 3.3. Plutony wartowniczy

Elementy wystawy:

- **Tekst 3.T.3. Liczba znaków: 791;**
- **Grafika 3.T.3.1.:** odprawa plutonu wartowniczego na placu apelowym Składnicy;
- **Eksponaty:** elementy umundurowania – patka noszona na kołnierzach kurtek mundurowych szeregowych piechoty oraz emblematy żołnierzy 63. Toruńskiego Pułku Piechoty (orzeł) i Morskich Batalionów Strzelców (kotwica) – emblematy prezentowane na ekspozytorach w kształcie patek kołnierzowych.

Temat 3.4. Psy wartownicze

Elementy wystawy:

- **Tekst 3.T.4. Liczba znaków: 619;**
- **Grafika 3.T.4.1.:** fotografia ukazująca psa wartowniczego na posterunku;
- **Eksponaty:** identyfikator i łańcuch psa wartowniczego;
- **Grafika 3.G.5.1. ilustrująca eksponaty:** plan reliktów budynku psiarni WST udokumentowanych w trakcie badań.

Temat 3.5. Obsługa transportów

Elementy wystawy:

- **Tekst 3.T.5. Liczba znaków: 632;**
- **Grafika 3.T.5.1.:** mapa z zaznaczonymi strefami dostępu WST (opis do mapy – 604 znaki);
- **Eksponaty:** inicjały batalionu silnikowego z naramienników żołnierza plutonu technicznego; elementy umundurowania pracownika PKP; plomba ekspedytora towarowego stacji kolejowej WST; plomby kolejowe – inicjały batalionu silnikowego prezentowane na ekspozytorach w kształcie naramienników.

Temat 3.6. Życie codzienne

Elementy wystawy:

- **Tekst 3.T.6. Liczba znaków: 730;**
- **Grafika 3.T.6.1.:** kapitan Dąbrowski i major Sucharski w trakcie obiadu w kasynie oficerskim;
- **Eksponaty: przedmioty codziennego użytku:**
 - Grupa 1** – elementy zastawy stołowej z kasyna oficerskiego i podoficerskiego;
 - Grupa 2** – przedmioty związane z higieną: szczoteczka do zębów produkowana na zamówienie Wojska Polskiego; tubka pasty do zębów Odol; pudełko po mydło do zębów; maszynka do golenia; pojemnik po kremie Nivea;
 - Grupa 3** – przedmioty używane w trakcie ćwiczeń wojskowych: angielski granat szkoleniowy używany w Wojsku Polskim; polska amunicja szkolna; łuski amunicji kbks;

Temat 3.7. Czas wolny

Elementy wystawy:

- **Tekst 3.T.7. Liczba znaków: 778;**
- **Grafika 3.T.7.1.:** żołnierze 63. Pułku Piechoty w świetlicy WST;
- **Eksponaty:** książka oraz fragmenty polskich gazet, kałamarz oraz pojemnik na atrament, pióro, krzyżyk;
- **Grafika wielkoformatowa 3.W.2.:** żołnierze siedzący na schodach willi oficerskiej;
- **Eksponaty prezentowane z grafiką 3.W.2.:**

Grupa 1 – elementy willi oficerskiej: zrekonstruowany fragment witraża zdobiącego drzwi wejściowe do willi oraz fragmenty schodów willi (przewidziana rekonstrukcja pierwszych czterech stopni schodów z oryginalnych elementów oraz wykorzystanie kamiennych podpór balustrady – rekonstrukcje kontekstualizowane grafiką wielkoformatową);

Grupa 2 – szablon kreślarski do nanoszenia symboli na oleatach odkryty podczas badań reliktyw willi oficerskiej (eksponowany w pobliżu grafiki wielkoformatowej);

Grafika 3.G.9.1. ilustrująca eksponat grupy 2: plan (bądź zdjęcie z drona) reliktyw willi oficerskiej.

Temat 3.8. Pracownicy cywilni

Elementy wystawy:

- **Tekst 3.T.8. Liczba znaków: 793;**
- **Grafika 3.T.8.1.:** plan budynku kasyna podoficerskiego z zaznaczonymi warsztatami (szewski itp.);
- **Eksponaty:** przedmioty odnalezione w miejscu, w którym znajdowały się warsztat szewski i stolarski oraz pralnia Składnicy: polskie buty wojskowe, skrzynka uciosowa, strug i miara z zakładu stolarskiego, numerki na bieliznę z pralni.

Temat 3.9. Wzmocnienie załogi

Elementy wystawy:

- **Tekst 3.T.9. Liczba znaków: 792;**
- **Grafika 3.T.9.1.:** żołnierze WST na holowniku Marynarki Wojennej;
- **Eksponaty:** skórzana teczka należąca najpewniej do jednego z pracowników cywilnych WST; cyfry z naramiennika żołnierza

przybyłego do Składnicy z 86. pp w Mołodecznie – cyfry prezentowane na ekspozytorze w kształcie naramiennika.

Temat 3.10. Rozbudowa systemu obrony

Elementy wystawy:

- **Tekst 3.T.10. Liczba znaków: 796;**
- **Grafika 3.T.10.1.:** system wartowni z sektorami ognia i wysuniętymi placówkami;
- **Ekspozyty:**
 - Grupa 1** – tabliczka znamionowa ze zwoju drutu kolczastego oraz fragmenty drutu;
 - Grupa 2** – elementy przeszkód polowych (potykalce, fragmenty kozłów hiszpańskich)
 - Grupa 3** – fragment siatki Ledóchowskiego;
 - Grafika 3.G.11.1. ilustrująca ekspozyt grupy 3:** plan przebiegu tzw. płotu Ledóchowskiego udokumentowanego podczas badań w 2016 i 2021 r.
- **Stanowisko audio:** relacje dotyczące życia codziennego Składnicy (całość sekcji 3).

Sekcja 4. Westerplatte: pierwsza bitwa II wojny światowej

Temat 4.1. „Kurtuazyjna wizyta”

Elementy wystawy:

- **Film odtwarzany na ekranie wielkoformatowym (ekran nr 4.E.1.):**
 - Treść filmu:** archiwalny film z wylądowania okrętu „Schleswig-Holstein” do Gdańska. Przygotowanie filmu po stronie Muzeum;
- **Tekst 4.T.1. Liczba znaków: 709;**
- **Grafika 4.T.1.1.:** zaokrętowanie żołnierzy kompanii szturmowej Kriegsmarine na okręt;
- **Model 4.M.1.:** okręt „Schleswig-Holstein” z opisem, skala 1:100 (model w zbiorach Muzeum).

Temat 4.2. „4:47 – otworzyć ogień!”

Elementy wystawy:

– **Tekst 4.T.2. Liczba znaków: 825;**

– **Grafika 4.T.2.1.:** kompania szturmowa podczas ataku na Westerplatte;

– **Eksponaty:** fragmenty niemieckich pocisków artyleryjskich wystrzelonych przez okręt „Schleswig-Holstein”;

Grupa 1 – odłamki pocisków kal. 88 mm;

Grafiki 4.G.1.1., 4.G.1.2. ilustrujące eksponaty grupy 1: rysunki techniczne przekrojów pocisków kal. 88 mm z zaznaczonymi odniesieniami do fragmentów prezentowanych w gablotach;

Grupa 2 – odłamki pocisków kal. 150 mm;

Grafiki 4.G.1.3., 4.G.1.4. ilustrujące eksponaty grupy 2: rysunki techniczne przekrojów pocisków kal. 150 mm z zaznaczonymi odniesieniami do fragmentów prezentowanych w gablotach;

Grupa 3 – odłamki pocisków kal. 280 mm;

Grafika 4.G.1.5. ilustrująca eksponaty grupy 3: rysunek techniczny przekroju pocisku kal. 280 mm z zaznaczonymi odniesieniami do fragmentów prezentowanych w gablotach;

– **Film odtwarzany na ekranie (ekran nr 4.E.2.). Nad ekranem głośnik strumieniowy odtwarzający dźwięki ostrzału z okrętu:**

Treść filmu: film archiwalny z ostrzału Westerplatte z okrętu „Schleswig-Holstein”. Przygotowanie filmu po stronie Muzeum.

Temat 4.3. Kolejny atak

Elementy wystawy:

– **Tekst 4.T.3. Liczba znaków: 897;**

– **Grafika 4.T.3.1.:** działko kal. 20 mm wspierające atak kompanii szturmowej na Westerplatte;

– **Eksponaty:** tabela strzelnicza z niezbędnika od moździerza i łuski z okolic starych koszar;

– **Grafika 4.G.2.1. ilustrująca eksponaty:** mapa Składnicy z naniesionymi stanowiskami moździerzy, skupiskami łusek zlokalizowanymi w trakcie badań.

Temat 4.4. Drugi dzień obrony

Elementy wystawy:

- Teksty 4.T.4. Liczba znaków: 746;

Rekonstrukcja fragmentu izby żołnierskiej, zlokalizowanej we wschodniej części wartowni nr 5. Zaprezentowany zostanie prawdopodobny wygląd pomieszczenia z 2 września 1939 r., przed nalotem Luftwaffe. Rekonstrukcja obejmie ścianę wschodnią wraz z otworem okiennym, fragment ściany północnej wraz z otworem okiennym oraz fragment ściany południowej ze stanowiskiem strzeleckim.

We wnętrzu wartowni nr 5 znajdzie się zrekonstruowane wyposażenie. Przedmioty będą kopią zabytków odnalezionych w trakcie badań archeologicznych na Westerplatte. Te zaś zostaną umieszczone w gablotach znajdujących się naprzeciw rekonstrukcji wartowni. Repliki przedmiotów zostaną wykonane w sposób na tyle trwały, by umożliwić ich dotykane przez zwiedzających, w szczególności przez osoby z dysfunkcją wzroku. Pomieszczenie będzie więc miało cechy stanowiska sensorycznego.

15

- dzwonek alarmowy na jednej ze ścian (rekonstrukcja na podstawie zabytku archeologicznego) wraz z kablem biegnącym do dzwonka;
- rama okienna w oknie północno-wschodnim wraz ze szkleniem (rekonstrukcja na podstawie zabytku archeologicznego);
- dwa wzmocnione parapety wykonane z drewna i kątowników stalowych. Na parapetach bolce do osadzania broni maszynowej;
- worki z piaskiem zlokalizowane na parapetach;
- reflektor umieszczony na parapecie okna północno-wschodniego (rekonstrukcja na podstawie zabytku archeologicznego);
- dębowy stół wykonany na wzór stołów zlokalizowanych w jadalni nowych koszar (rekonstrukcja wykonana na podstawie archiwalnych fotografii);
- magazynek do ręcznego karabinu maszynowego browning wz. 28 (rekonstrukcja na podstawie zabytku archeologicznego);
- ładowarka do magazynka ręcznego karabinu maszynowego browning wz. 28 (rekonstrukcja na podstawie zabytku archeologicznego);
- łódki amunicyjne z polskimi nabojami mauser (rekonstrukcja na podstawie zabytku archeologicznego);
- polski dwuczęściowy niezbędnik wz. 38 (rekonstrukcja na podstawie zabytku archeologicznego);
- wojskowy talerz aluminiowy (rekonstrukcja na podstawie zabytku archeologicznego);
- budzik wyprodukowany w Fabryce Zegarów Braci Fortwaengler w Warszawie (rekonstrukcja na podstawie zabytku archeologicznego);
- polska łącznica polowa ŁP-10;
- taboret/taborety (wykonane na podstawie archiwalnych fotografii);
- otwarta skrzynka amunicyjna wraz z taśmą amunicyjną (rekonstrukcja na podstawie zabytku archeologicznego);
- ręczny karabin maszynowy browning wz. 28;
- karabinek mauser wz. 29;
- polskie granaty obronne wz. 31 – opcjonalnie znajdujące się w otwartej skrzynce (rekonstrukcja na podstawie zabytku archeologicznego);

– **Model wartowni nr 5 w skali 1:35:** próba rekonstrukcji wartowni nr 5, stan na dzień 31 sierpnia 1939 r. (model w zbiorach Muzeum). Model eksponowany w strefie wejścia do instalacji.

Temat 4.5. Nalot

Elementy wystawy:

- **Tekst 4.T.5. Liczba znaków: 729;**
- **Grafika 4.T.5.1.:** bombowce nurkujące Junkers 87 Stuka w trakcie przygotowań do lotu bojowego;
- **Eksponaty:** fragmenty bomb lotniczych, które 2 września eksplodowały na Westerplatte;

Grupa 1 – fragmenty korpusu i część głowicowa bomby SC-50;

Grafika 4.G.3.1. ilustrująca eksponaty grupy 1: rysunek techniczny przekroju bomby SC-50 z zaznaczonymi odniesieniami do prezentowanych fragmentów;

Grupa 2 – fragmenty korpusu i część głowicowa bomby SC-250;

Grafika 4.G.3.2. ilustrująca eksponaty grupy 2: rysunek techniczny przekroju bomby SC-250 z zaznaczonymi odniesieniami do prezentowanych fragmentów;

Grupa 3 – statecznik niemieckiej kilogramowej bomby zapalającej „Elektron”;

Grafika 4.G.3.3. ilustrująca eksponaty grupy 3: rysunek techniczny przekroju bomby „Elektron” z zaznaczonym prezentowanym fragmentem;

– **Film odtwarzany na ekranie wielkoformatowym (ekran 4.E.3.). Nad ekranem głośnik strumieniowy odtwarzający dźwięki bombardowania:**

Treść filmu: archiwalny film z bombardowania Westerplatte. Przygotowanie filmu po stronie Muzeum.

Temat 4.6. Zniszczenie wartowni nr 5

– **Tekst 4.T.6. Liczba znaków: 787;**

– **Grafika 4.T.6.1.:** jedno z pierwszych ujęć rozerwanej eksplozją wartowni nr 5;

– **Model 4.M.3.:** zniszczona wartownia nr 5, stan na 15 września 1939 r.;

– **Grafika wielkoformatowa 4.W.1.:** widok na zniszczoną wartownię nr 5 od strony północno-wschodniej;

– **Eksponaty:**

Grupa nr 1: elementy konstrukcyjne zniszczonej wartowni nr 5 – okno z górnej kondygnacji oraz północno-wschodni narożnik wartowni;

Grafika 4.G.4.1. ilustrująca eksponaty grupy 1: profil przecięcia leja po eksplozji bomby o wagomiarze 250 kg, na którego dnie odkryto prezentowane przedmioty;

Grupa 2 – element wolnostojący wielkogabarytowy (na dedykowanym stelażu): fragment zachodniej ściany górnej kondygnacji wartowni nr 5. Wymiary fragmentu ściany: 200 × 143 × 25 cm, waga około 1000 kg;

Grafika 4.W/G.2. ilustrująca eksponat grupy 2: plan reliktów dolnej kondygnacji wartowni nr 5 odkrytych w trakcie badań w 2021 r. (z uwzględnieniem lokalizacji eksponowanego fragmentu ściany). Grafika o dużych wymiarach (nie wielkoformatowa).

– **Grafika wielkoformatowa 4.W.3.:** wewnątrz dolnej kondygnacji zniszczonej wartowni nr 5;

– **Eksponaty:**

Grupa 3: Przedmioty znajdujące się wewnątrz wartowni nr 5 w momencie jej zniszczenia – rękaw i guzik od munduru, naczynia i sztucce noszące ślady eksplozji, nadpalony grzebień;

Grupa 4: elementy uzbrojenia żołnierzy z obsady wartowni nr 5 – magazynek do ręcznego karabinu maszynowego browning wz. 28 wraz z ładowarką, fragmenty rozerwanej eksplozją polskiej amunicji karabinowej, skrzynka na taśmy amunicyjne do ciężkiego karabinu maszynowego wz. 30, polski granat obronny wz. 31 oraz zapalnik, wkładka ochronna do mausera;

Grupa nr 5: elementy wyposażenia wartowni nr 5 – dzwonek alarmowy, pozostałości reflektora, budzik, puszka do przewodów elektrycznych, elementy polskiej łącznicy polowej ŁP-10 – elementy łącznicy prezentowane przy pomocy ekspozytora, który ma oddać jej kształt);

– **Stanowisko audio:** relacje dotyczące zniszczenia wartowni nr 5.

Temat 4.7. „Westerplatte broni się nadal”

Elementy wystawy:

– **Tekst 4.T.7. Liczba znaków: 782;**

– **Grafika 4.T.7.1:** wysadzone cysterny, którymi Niemcy 6 września próbowali podpalić las na Westerplatte;

– **Eksponaty:** odłamki pocisków, którymi niemiecka artyleria lądowa ostrzeliwała teren Składnicy;

Grupa 1 – odłamki pocisków kal. 150 mm;

Grafiki 4.G.7.1. i 4.G.7.2. ilustrujące eksponaty grupy 1: rysunki przekrojów pocisków kal. 150 mm z zaznaczonymi odniesieniami do prezentowanych fragmentów;

Grupa 2 – odłamki pocisków kal. 210 mm;

Grafiki 4.G.7.3. ilustrująca eksponaty grupy 2: rysunek przekroju pocisku kal. 210 mm z zaznaczonymi odniesieniami do prezentowanych fragmentów;

Temat 4.8. Ostatnie godziny

Elementy wystawy:

– **Tekst 4.T.8. Liczba znaków: 769;**

- **Grafika 4.T.8.1.:** placówka „Fort” po zakończeniu walk;
- **Eksponaty:** polskie łuski z placówki „Fort”, łuski niemieckie ze stanowiska karabinu maszynowego;
- **Grafika 4.G.8.1. ilustrująca eksponaty:** planigrafia miejsca odnalezienia prezentowanych łusek amunicji karabinowej.

Temat 4.9. Kapitulacja

Elementy wystawy:

- **Tekst 4.T.9. Liczba znaków: 634;**
- **Grafika 4.T.9.1.:** major Sucharski podczas kapitulacji;
- **Model 4.M.4.:** model wartowni nr 2 (model w zbiorach Muzeum);
- **Grafika wielkoformatowa 4.W.4.:** obrońcy Westerplatte w drodze do niewoli.

Temat 4.10. Straty

Elementy wystawy:

- **Tekst 4.T.10. Liczba znaków: 1847** (tekst o stratach, lista żołnierzy polskich poległych i zmarłych podczas obrony);
- **Grafika 4.T.10.1.:** polscy żołnierze ranni w trakcie obrony Składnicy czekają na transport do szpitali. 7 września 1939 r.;
- **Eksponaty:** orły czapkowe żołnierzy poległych w wartowni nr 5;
- **Relief dla osób z dysfunkcją wzroku:** orzeł czapkowy wz. 19 z uszkodzeniami spowodowanymi eksplozją.

Temat 4.11. Niewola

Elementy wystawy:

- **Tekst 4.T.11. Liczba znaków: 1050;**
- **Grafika 4.T.11.1.:** obrońcy po przejściu na Szaniec Mewi oczekują na transport do tymczasowego więzienia na Biskupiej Górze;
- **Stanowisko audio:** relacje załogi dotyczące obrony Westerplatte (całość sekcji 4 bez zniszczenia wartowni nr 5).

Sekcja 5. Piętno obozu

Temat 5.1. Jeńcy cywilni

Elementy wystawy:

- **Tekst 5.T.1. Liczba znaków: 816;**
- **Grafika 5.T.1.1.:** jedna z pierwszych grup więźniów na Westerplatte.

Temat 5.2. Zacieranie śladów

Elementy wystawy:

- **Tekst 5.T.2. Liczba znaków: 781;**
- **Grafika 5.T.2.1.:** grupa jeńców cywilnych porządkujących teren Westerplatte po zakończeniu walk;
- **Grafika wielkoformatowa 5.W.1.:** wartownia nr 2 w trakcie rozbiórki. Po lewej stronie fotografii widoczne drewniane nosidło wykonane i używane przez jeńców cywilnych;
- **Eksponaty:** narzędzia jeńców cywilnych – nosidło do gruzu wykonane przez jeńców cywilnych z desek pozyskanych z rozbieranych budynków Składnicy, łopata i kilof. Zabytki kontekstualizowane grafiką wielkoformatową 5.W.1. przedstawiającą nosidło.

Temat 5.3. „Dobijanie żywych pracą”

Elementy wystawy:

- **Tekst 5.T.3. Liczba znaków: 791;**
- **Grafika 5.T.3.1.:** jeńcy cywilni na Westerplatte podczas wydawania posiłku.
- **Eksponaty:** przedmioty używane przez jeńców cywilnych: łyżka z polskiego wojskowego niezbędnika i menażka.

Temat 5.4. „Zakopać w jeden dół, zrównany z ziemią”

Elementy wystawy:

- **Tekst 5.T.4. Liczba znaków: 812;**
- **Grafika 5.T.4.1.:** zdjęcie archiwalne zwłok polskiego żołnierza poległego w górnej kondygnacji wartowni nr 5.

Temat 5.5. Zapomniane mogiły

Elementy wystawy:

- **Tekst 5.T.5. Liczba znaków: 745;**
- **Grafika 5.T.5.1.** Mogiły polskich obrońców składnicy tranzytowej na archiwalnej fotografii z września 1939 r., widok od wschodu.

Elementy wystawy:

– **Tekst 5.T.6. Liczba znaków: 759;**

– **Grafika 5.T.6.1.:** mogiły polskich obrońców składnicy tranzytowej na archiwalnej fotografii z września 1939 r. (widok od południa) oraz plan wykopu archeologicznego, na którym zaznaczono odkryte groby;

– **Grafika wielkoformatowa 5.W.2.:** zdjęcie archiwalne mogił poległych obrońców Westerplatte, widok od południa;

– **Eksponaty:** przedmioty odnalezione w grobach dziewięciu obrońców (kontekstualizowane grafiką specjalną/infografiką – patrz poniżej):

Grupa 1 – przedmiot odkryty przy szczątkach nr 1: guzik bieliźniany;

Grafiki specjalne/infografiki: zabytkom odnalezionym w mogiłach będą towarzyszyły rysunki szczątków opracowane na podstawie dokumentacji archeologicznej, zawierającej dokładną lokalizację prezentowanych eksponatów. Przy każdym z dziewięciu rysunków będzie krótki biogram poległego.

Grafika 5.G.6.1. ilustrująca eksponat grupy 1: plan ułożenia szczątków nr 1;

Grupa 2 – przedmiot odkryty przy szczątkach nr 2: odłamek niemieckiej bomby lotniczej;

Grafika 5.G.6.2. ilustrująca eksponat grupy 2: plan ułożenia szczątków nr 2;

Grupa 3 – przedmioty odkryte przy szczątkach nr 2: pozostałości buta saperskiego, pojemnik na maskę przeciwgazową wz. 24 RSC, pozostałości pasa głównego wraz ładownicą i żabką do bagnetu;

Grafika 5.G.6.3. ilustrująca eksponaty grupy 3: plan ułożenia szczątków nr 3;

Grupa 4 – przedmioty odkryte przy szczątkach nr 4: haki z kurtki mundurowej do podtrzymywania pasa głównego; pasek od spodni, guziki mundurowe wz. 28;

Grafika 5.G.6.4. ilustrująca eksponaty grupy 4: plan ułożenia szczątków nr 4;

Grupa 5 – przedmioty odkryte przy szczątkach nr 5: portfel skórzany oraz fragment nadpalonej ładownicy;

Grafika 5.G.6.5. ilustrująca eksponaty grupy 5: plan ułożenia szczątków nr 5;

Grupa 6 – przedmioty odkryte przy szczątkach nr 6: skórzany portfel, monety polskie (50 szt.), scyzoryk, bagnet polski wz. 29;

Grafika 5.G.6.6. ilustrująca eksponaty grupy 6: plan ułożenia szczątków nr 6;

Grupa 7 – przedmioty odkryte przy szczątkach nr 7: ochraniacz lufy karabinu mauser, medalik szkaplerzny;

Grafika 5.G.6.7. ilustrująca eksponaty grupy 7: plan ułożenia szczątków nr 7;

Grupa 8 – przedmioty odkryte przy szczątkach nr 8: guziki mundurowe wz. 28;

Grafika 5.G.6.8. ilustrująca eksponaty grupy 8: plan ułożenia szczątków nr 8;

Grupa 9 – przedmioty odkryte przy szczątkach nr 9: buty saperskie wz. 1931, pistolet browning model 1900;

Grafika 5.G.6.9. ilustrująca eksponaty grupy 9: plan ułożenia szczątków nr 9;

– **Relief dla osób z dysfunkcją wzroku:** pistolet browning model 1900;

– **Stanowisko audio:** relacje polskich jeńców cywilnych dotyczące porządkowania pod nadzorem Niemców terenu pola bitwy, rozbiórki budynków Składnicy oraz pochówku poległych polskich żołnierzy.

MinimEDIATEKA

Cel: stworzenie stanowiska będącego kompendium wiedzy na temat Westerplatte, uzupełniającego treści wystawiennicze;

Odbiorca:

- osoby o podwyższonych potrzebach poznawczych w zakresie tematyki Westerplatte;
- wybrane teksty zredagowane w formie ETR (*easy-to-read*) przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, osób słabowidzących, starszych, a także cudzoziemców niezbyt dobrze znających język polski;

Lokalizacja na wystawie: umiejscowienie dowolne;

Wyposażenie: 2–4 fotele do wygodnego przeglądania treści multimedialnych (praca w pozycji siedzącej przy ekranach dotykowych);

Możliwość uzupełniania treści: baza danych minimEDIATEKI ma mieć charakter ciągły (zawartość stanowisk będzie systematycznie rozszerzana o nowe treści tworzone w ramach – niezależnego od wystawy – projektu naukowego).

W związku z tym realizacja będzie wymagała zastosowania osprzętu, który umożliwi łatwe i intuicyjne uzupełnianie danych na poziomie administratora.

Multimedialna mapa

Multimedialna mapa obrazująca zmiany przestrzenne półwyspu Westerplatte. Całość ma być wyświetlana na plastycznie wykonanym podkładzie rzeźby terenu Westerplatte z 31 sierpnia 1939 r. Takie rozwiązanie pozwoli zwiedzającym zobaczyć przemiany przestrzenne półwyspu (od połowy XVII w. i formowania wysp Ost i West Platte po dzień dzisiejszy) oraz najważniejsze wydarzenia z historii Westerplatte, ze szczególnym uwzględnieniem przebiegu walk o Wojskową Składnicę Tranzytową w 1939 r.

Mapa powinna zostać przygotowana na podstawie dostarczonych przez Muzeum materiałów archiwalnych (mapy, zdjęcia lotnicze, dane LIDAR). Preferowane centralne położenie w głównej sali wystawienniczej. Element wydzielony, możliwość powiązania z minimediateką.

Wytyczne konserwatorskie

Ze względu na rodzaj prezentowanych na wystawie zabytków, z których część jest wykonana z materiałów organicznych, konieczne jest ich eksponowanie bez dostępu światła dziennego, przy ograniczonym oświetleniu sztucznym, wilgotności pomiędzy 40 a 60% oraz temperaturze 21°C.

Projekt wystawy powinien zakładać oświetlenie niezależne w gablotach i punktowe wybranych elementów ekspozycji, elementów architektonicznych i wyposażenia budynku podkreślających jego pierwotne przeznaczenie (np. suwnica).

Budynek dawnej elektrowni jest wpisany do rejestru zabytków, chronią go więc zapisy ustawy o ochronie zabytków. Obszar dawnego pola bitwy, a tym samym oryginalny obiekt i jego otoczenie są częścią pomnika historii. Jest to jedno z najwyższych wyróżnień znacząco podnoszące rangę zabytku w Polsce. Nadawanie tego tytułu podkreśla wartości historyczne, naukowe i artystyczne danego obiektu, których utrwalanie w powszechnej świadomości ma bardzo duże znaczenie dla dziedzictwa kulturowego Polski.

Poniżej zamieszczamy ogólne wytyczne konserwatorskie dla budynku elektrowni (ze szczególnym uwzględnieniem zapisów odnoszących się do wnętrza obiektu) z 6 października 2020 r.¹ (wraz z aneksem z 26 listopada 2020 r. dotyczącym zastosowania klimatyzacji w obiekcie). Dokumenty te będą podstawą dla przyszłych

¹ Zmieniające wytyczne pomorskiego wojewódzkiego konserwatora zabytków z 28 września 2019 r.

projektantów wystawy we wnętrzu obiektu, a całość treści wytycznych będzie załącznikiem do umowy na realizację przedsięwzięcia:

(...)

Zasadniczym, minimalnym wymogiem konserwatorskim jest utrzymanie w niepogorszonym stanie oryginalnej substancji zabytkowej dawnej elektrowni oraz wykorzystanie prac adaptacyjnych do przywrócenia w jak największym możliwym stopniu pierwotnych form, detalu i wyposażenia tego budynku. Należy brać pod uwagę fakt, że jest to jedyny zachowany praktycznie bez widocznych zmian budynek wzniesiony dla dawnej WST (jako że obie zachowane wartownie uległy znaczniejszym przekształceniom) i jako taki powinien pozostać świadectwem swej epoki w niezmienionym kształcie, skoro w praktyce niemożliwe jest przywrócenie pierwotnych kształtów (zarówno form architektonicznych, jak i ich najbliższego otoczenia) innym obiektom. **Wymóg szczególnej troski o ochronę oryginalności dotyczy także wnętrza i zakłada, że jego techniczny charakter powinien być utrzymany, ponieważ dla zrozumienia sposobu funkcjonowania instalacji wojskowych w czasach współczesnych WST niezbędne jest także poznanie złożoności ich niezbędnego zaplecza technicznego jak np. ujęcia wody, magazyny paliwa, generatory prądotwórcze, warsztaty naprawcze itd.**

(...)

5. Szczegółowe wytyczne konserwatorskie: Wnętrza

5.1 Dyspozycja wnętrz: Należy utrzymać podział wnętrz ścianami konstrukcyjnymi zgodny z oryginalnym projektem budynku, wraz z utrzymaniem/przywróceniem pierwotnych otworów drzwiowych. Unikać dzielenia ściankami działowymi na mniejsze pomieszczenia. (...)

5.2 Posadzki: Należy dokonać konserwacji istniejących posadzek, dążąc do przywrócenia im pierwotnych nawierzchni i form tam, gdzie zostały zniszczone lub zmienione w toku powojennego użytkowania, tj. do przywrócenia nawierzchni ceramicznych (płytki kamionkowe) lub betonowych oraz stalowych pokryć kanałów instalacyjnych. **Należy wziąć pod uwagę 2 warianty wykonania docelowych posadzek/podłóg w pomieszczeniach Elektrowni:**

Wariant A) Optymalne byłoby użytkowanie oryginalnych posadzek po ich konserwacji i przystosowaniu do potrzeb muzealnych, włączając w to wykorzystanie kanałów instalacyjnych do dystrybucji przewodów elektrycznych i informatycznych, instalacji grzewczych i ewentualnie wentylacyjnych (nawiew dolny). Takie podejście zapewniłoby wysoki stopień oryginalności wnętrza, pomimo braku pierwotnego wyposażenia

w silniki dieslowskie i poruszane przez nie generatory prądotwórcze oraz towarzyszące im urządzenia elektrotechniczne.

Wariant B) *Możliwe byłoby przykrycie części posadzki w pomieszczeniach ekspozycyjnych podłogą techniczną, wyniesioną ponad posadzkę oryginalną na wysokość max. 16 cm i opartą na ruszcie i stojakach o regulowanej wysokości. Podłoga taka musiałaby jednak łączyć się z posadzką oryginalną, szczególnie przy wejściach do budynku i w przejściach do pomieszczeń o posadzce oryginalnej, nie poprzez stopień lecz łagodne rampy (co zabierałoby sporą część powierzchni ekspozycyjnej i powierzchni komunikacji). Zarazem w pomieszczeniu generatorów należałoby odstąpić część posadzki pierwotnej, włącznie z cokołami generatorów i częścią stalowych klap kanałów technicznych niezbędnych do wyjaśnienia sposobu funkcjonowania wyposażenia tego budynku. Oznaczać to może, że podniesienie podłogi (technicznej) byłoby możliwe jedynie w formie swoistej rampy obiegającej wokół halę generatorów i stanowiącej wyznaczoną trasę ruchu zwiedzających, podczas gdy posadzki wzdłuż ścian zewnętrznych oraz w części centralnej pozostałyby nieprzykryte.*

Właściwe byłoby pokazanie co najmniej jednego z 2 generatorów w formie jeśli nie zrekonstruowanej to graficznej, w oryginalnych rozmiarach.

5.3 Konstrukcja dachu/sufitów: Konstrukcja dachu powinna pozostać odstąpiona, w takiej formie jak przed rokiem 1939. Izolacje termiczne o minimalnej grubości należy projektować nad warstwą deskowania. Kolorystyka do ustalenia po badaniach architektonicznych. **Nie dopuszcza się sufitów podwieszanych.**

5.4 (...)

5.5 Instalacje techniczne. Po wskazaniu, w wyniku waloryzacji (do akceptacji przez WUOZ), elementów godnych zachowania ze względów naukowych, historycznych lub estetycznych, wykonać konserwację. Szczególnie zachować konstrukcję i mechanizmy suwnicy, nawet jeśli jest powojenna, gdyż oprócz swej własnej wartości zabytku techniki przypomina o pierwotnych instalacjach tego typu obecnych w budynku do 1945 roku, gdy podobnie jak generatory, zapewne padły łupem Armii Czerwonej.

Instalacje wentylacji należy oprzeć na oryginalnym schemacie przewodów (...)

5.6 . Oświetlenie. Zewnętrzne i wewnętrzne.

Oświetlenie zewnętrzne ma zasadniczo spełniać następujące funkcje:

- 1) Zapewnienia minimalnego komfortu komunikacji pieszej (zwiedzających i pracowników)
- 2) Bezpieczeństwa

3) Iluminacji obiektu

Należy pamiętać, że Westerplatte nie jest standardową przestrzenią publiczną lecz jednym z najważniejszych w Polsce zabytków i miejsc pamięci, toteż czynniki konserwatorskie muszą przeważać nad normami branżowymi opracowanymi dla sytuacji standardowych. Zabytkiem jest cały teren Pola Bitewnego Westerplatte, a nie tylko poszczególne budynki, toteż takie parametry techniczne jak np. natężenie światła muszą być dobierane z punktu widzenia optyki konserwatorskiej i w razie konfliktu z normami branżowymi Inwestor musi wystąpić do właściwego organu o odstępstwa.

(...)

Oświetlenie wewnętrzne powinno być zaprojektowane wg historycznych wzorów lamp przemysłowych. Gabloty oraz inne elementy wystroju wnętrza/aranżacji ekspozycji mogą posiadać własne systemy oświetlenia.

Wszystkie modele opraw i ich zamocowań, kamery, systemy monitoringu i multimediiów itd. Muszą zostać zaakceptowane przez WUOZ.